
نقش و وظایف دستگاه ها و شیوه نامه کشوری برنامه بین دستگاهی آموزش
ازدواج

معاونت بهداشت، وزرات بهداشت درمان و آموزش پزشکی

با تشکر از نمایندگان دستگاه های همکار در تدوین شیوه نامه کشوری

برنامه بین دستگاهی آموزش ازدواج شامل:

- ۱- دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ۲- شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ۳- سازمان امور اجتماعی وزارت کشور
- ۴- معاونت فرهنگی سیاسی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها
- ۵- معاونت مشاوره و امور روانشناختی سازمان بهزیستی
- ۶- معاونت پیشگیری های اجتماعی و فرهنگی قوه قضاییه
- ۷- دفتر سلامت جمعیت خانواده و مدارس

از سال ۱۳۷۲، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، برنامه آموزش هنگام ازدواج را با هدف بهبود تحکیم خانواده در مراکز بهداشتی منتخب^۱ دارای آزمایشگاه^۲ در سراسر کشور توسط افراد آموزش دیده به مدت ۲ ساعت ارائه می نماید تا زوجین با مفاهیم کاربردی آموزش ازدواج، سلامت باروری و جنسی آشنا نمایند. در راستای تأکیدات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) در خصوص اهتمام جدی همه دستگاه های اجرایی برای مقابله با آسیب های اجتماعی و با عنایت به بند ۴ سیاست های ابلاغی جمعیت از سوی مقام معظم رهبری (ره) با هدف تحکیم بنیان خانواده و بهبود کیفیت و گسترش خدمات آموزش هنگام و پس از ازدواج این آموزش ها با همکاری مشترک بین دستگاهی به شش ساعت ارتقاء یافته است. همچنین تداوم این خدمات پس از ازدواج که مورد تأکید مقام معظم رهبری نیز قرار گرفته است، در دستور کار وزارت متبوع برای کنترل و کاهش طلاق قرار گرفته است.

یکی از فعالیت های کلیدی این آموزش ها؛ برگزاری کارگاه های آموزشی/ توجیهی^۱ به منظور ارتقای آگاهی های مربیان این کلاسها و تحقق اجرای آموزش های شش ساعته در چهار محور کلی بهداشت و سلامت خانواده، اخلاق و احکام خانواده، حقوق خانواده، مشاوره و روان شناسی خانواده می باشد.

در راستای تقویت زیرساخت های قانونی و اجرایی برنامه، تشکیل کمیته استانی آموزش های هنگام ازدواج در کنار کمیته کشوری این آموزش ها پیش بینی شده است. امید است با مساعدت و همکاری آن مقام محترم و همکاران گرامی، شاهد اثربخشی بیشتر این آموزش ها و تامین مهارت های لازم برای برقراری ارتباطات عاطفی، فرهنگی، زناشویی در خانواده ها و ارتقای رضایتمندی زوجین از زندگی مشترک باشیم.

۱- ساختار و شرح وظایف کمیته کشوری آموزش ازدواج

به منظور ایجاد هماهنگی و انسجام در اجرای برنامه کشوری آموزش ازدواج ساختار و شرح وظایف با توجه به نظرات دستگاه ها به صورت زیر پیش بینی شده است:

۱-۱. کمیته کشوری آموزش های ازدواج

۱. نماینده / نمایندگان تام الاختیار دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی
۲. نماینده تام الاختیار شورای فرهنگی - اجتماعی زنان و خانواده شورای عالی انقلاب فرهنگی
۳. نماینده تام الاختیار سازمان امور اجتماعی وزارت کشور
۴. نماینده تام الاختیار معاونت فرهنگی سیاسی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها
۵. نماینده تام الاختیار معاونت مشاوره و امور روانشناختی سازمان بهزیستی
۶. نماینده تام الاختیار معاونت پژوهشی و آموزشی سازمان تبلیغات اسلامی / سازمان جابگزین
۷. نماینده تام الاختیار معاونت پیشگیری های اجتماعی و فرهنگی قوه قضاییه
۸. مدیرکل دفتر سلامت جمعیت خانواده و مدارس
۹. رئیس و کارشناسان اداره باروری سالم

^۱ برگزاری کارگاه آموزشی مربیان برنامه همکاری مشترک بین دستگاهی آموزش و مشاوره هنگام ازدواج به اختصار برگزاری کارگاه ذکر می شود

۱-۲. شرح وظایف اعضای کمیته کشوری آموزش های ازدواج به تفکیک دستگاه :

۱-۲-۱. معاونت بهداشت، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، به عنوان دستگاه اصلی مجری برنامه متعهد می‌شود، اقدامات زیر را انجام دهد:

۱. مدیریت برنامه آموزش هنگام ازدواج در دانشگاه / دانشکده ها
۲. اجرا و نظارت مستمر بر برنامه بین دستگاهی آموزش هنگام ازدواج و هماهنگی بین دستگاهی با سازمان بهزیستی، قوه قضاییه و سازمان تبلیغات اسلامی
۳. تشکیل کمیته کشوری بین دستگاهی آموزش هنگام ازدواج با حضور نمایندگان فوق الذکر و تشکیل کمیته متناظر در استان ها به دبیری معاونت بهداشت دانشگاه ها / دانشکده ها
۴. تخصیص، مدیریت و سامان دهی مربیان حوزه های اخلاق و احکام خانواده، حقوق خانواده، مشاوره و روان شناسی خانواده با همکاری نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری دانشگاه های علوم پزشکی کشور؛
۵. همکاری با نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری دانشگاه ها در جا نمایی مربیان در مراکز جامع خدمات سلامت دانشگاه / دانشکده ها
۶. برنامه ریزی در به روز رسانی بسته های آموزشی ویژه مربیان و زوجین و بازآموزی مربیان با هماهنگی دستگاه های ذیربط
۷. تدوین چک لیست، شاخص ها و انتخاب ناظرین برنامه با هماهنگی دیگر دستگاه ها و تصویب این امور در کمیته کشوری بین دستگاهی آموزش هنگام ازدواج
۸. فراهم نمودن زمینه بازدید ناظرین منتخب دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی و دیگر دستگاه ها
۹. اصلاح فرآیندها و سازوکارهای اجرایی برنامه مطابق با مصوبات کمیته کشوری برنامه
۱۰. ارائه گزارش مکتوب سالانه به دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی

۱-۲-۲. دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی

۱. سیاستگذاری و نظارت کلان بر حسن اجرای برنامه
۲. دریافت گزارش های سالانه و بازنگری در سیاست ها و مداخلات لازم جهت ارتقای برنامه
۳. وظایف مندرج در برنامه همکاری مشترک بین دستگاهی
۴. حضور نماینده / نمایندگان دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسات کمیته کشوری و استانی برنامه در جلسات کمیته کشوری و استانی برنامه
۵. نظارت بر تهیه و تدوین بسته ی آموزشی و تایید و تصویب نهایی بسته ی آموزشی

۱-۲-۳. سازمان امور اجتماعی وزارت کشور

۱. تأمین حداقل یک سوم از اعتبارات مورد نیاز اجرای برنامه
۲. ایجاد هماهنگی بین بخشی در سطح کشوری / استانی
۳. فراهم نمودن فضای فیزیکی در مناطق دچار مشکل بر اساس مکاتبات انجام شده (بر اساس وظایف مندرج در برنامه همکاری مشترک)

۴-۲-۱. نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها

۱. تأمین مربیان سه حوزه اخلاق و احکام خانواده، حقوق خانواده، مشاوره و روان‌شناسی خانواده با همکاری کمیته استانی
۲. تأیید صلاحیت مربیان با همکاری دستگاه های ذی ربط
۳. هماهنگی با حراست دانشگاه، تایید نهایی و جانمایی مربیان در مراکز جامع خدمات سلامت شهری با همکاری معاونت بهداشت دانشگاه / دانشکده
۴. همکاری با دستگاه ها و کمیته علمی برنامه و تدوین و تایید بسته آموزشی آموزش های هنگام ازدواج برای مربیان و زوجین؛ در محور های اخلاق و احکام خانواده، حقوق خانواده و مشاوره و روان شناسی ،

۵-۲-۱. سازمان بهزیستی کشور:

۱. همکاری در اجرا و نظارت برنامه با وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
۲. معرفی نماینده تام الاختیار در سطح دانشگاه/ دانشکده جهت عضویت در کمیته استانی
۳. معرفی نماینده تام الاختیار در سطح دانشگاه/ دانشکده جهت انجام همکاری در فرآیند مصاحبه و انتخاب مربیان معرفی شده
۴. همکاری در تهیه و تدوین محتوای روانشناختی آموزش های هنگام ازدواج
۵. همکاری در بازدیدهای میدانی
۶. همکاری در اجرا و نظارت در کارگاه های توجیهی آموزشی هنگام ازدواج
۷. همکاری در آموزش / بازآموزی سالانه مربیان روانشناختی
۸. بررسی و تحلیل گزارشات واصله طبق برنامه زمانبندی شده و انجام مداخلات لازم در صورت نیاز
۹. نظارت بر حسن اجرای برنامه مطابق با دستورالعمل های کشوری

۶-۲-۱. معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه

۱. هماهنگی و نظارت بر دفاتر رسمی اسناد رسمی ازدواج جهت اطلاع رسانی مدت برگزاری کلاس ها به زوجین
۲. نظارت بر دفاتر اسناد رسمی ازدواج مبنی بر تحویل عقدنامه پس از ارائه گواهی دائم
۳. همکاری در اجرا و نظارت برنامه با وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
۴. معرفی نماینده تام الاختیار در سطح دانشگاه/ دانشکده جهت عضویت در کمیته استانی
۵. معرفی نماینده تام الاختیار در سطح دانشگاه/ دانشکده جهت انجام همکاری در فرآیند مصاحبه و انتخاب مربیان معرفی شده
۶. همکاری در تهیه و تدوین محتوای حقوقی آموزش های هنگام ازدواج
۷. همکاری در بازدیدهای میدانی
۸. همکاری در اجرا و نظارت در کارگاه های توجیهی آموزشی هنگام ازدواج
۹. همکاری در آموزش / بازآموزی سالانه مربیان حقوقی
۱۰. بررسی و تحلیل گزارش های واصله طبق برنامه زمانبندی شده و انجام مداخلات لازم در صورت نیاز
۱۱. نظارت بر حسن اجرای برنامه مطابق با دستورالعمل ها

۷-۲-۱. سازمان تبلیغات اسلامی کشور / سازمان جایگزین

با عنایت به نامه شماره ۷۱۳/۱۹۸ مورخ ۹۸/۲/۲ معاونت متبوع نیاز به مذاکره جهت ادامه همکاری یا جایگزینی با سازمان دیگر دارد. در هر صورت شرح وظایف سازمان همکار به شرح زیر می باشد:

۱. همکاری در اجرا و نظارت برنامه با وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
۲. معرفی نماینده تام الاختیار در سطح دانشگاه/ دانشکده جهت عضویت در کمیته استانی
۳. معرفی نماینده تام الاختیار در سطح دانشگاه/ دانشکده جهت انجام همکاری در فرآیند مصاحبه و انتخاب مربیان معرفی شده
۴. همکاری در تهیه و تدوین محتوای فقهی و اخلاقی آموزش های هنگام ازدواج
۵. همکاری در بازدیدهای میدانی
۶. همکاری در اجرا و نظارت در کارگاه های توجیهی آموزشی هنگام ازدواج
۷. همکاری در آموزش / بازآموزی سالانه مربیان
۸. بررسی و تحلیل گزارشات واصله طبق برنامه زمانبندی شده و انجام مداخلات لازم در صورت نیاز
۹. نظارت بر حسن اجرای برنامه مطابق با دستورالعمل ها

شیوه نامه اجرای برنامه بین دستگاهی آموزش ازدواج در سطح کشوری

۱. تعیین دانشگاه/ دانشکده های مجری برنامه آموزش های هنگام ازدواج برای برگزاری کارگاه آموزشی مربیان، با احتساب تعداد مجاز برای مربیان شرکت کننده در هر کارگاه (دو ماه قبل از برگزاری کارگاه)
۲. تعیین برنامه زمانی برگزاری کارگاه آموزشی مربیان در دانشگاه / دانشکده ها (دو ماه قبل از برگزاری کارگاه)
۳. انجام مکاتبات لازم با دانشگاه منتخب جهت هماهنگی لازم برگزاری کارگاه، تامین بودجه، عقد قرارداد های لازم (دو ماه قبل از برگزاری کارگاه)
۴. نظارت بر حسن اجرای برنامه مطابق با دستورالعمل ها
۵. انجام مکاتبات لازم برای معرفی نماینده تام الاختیار جهت تشکیل کمیته استانی توسط هر یک از سازمان های مربوطه (دو ماه قبل از برگزاری کارگاه)
۶. همکاری در تامین مدرس و مواد کمک آموزشی کارگاه (یک ماه قبل تا زمان برگزاری کارگاه)
۷. همکاری و نظارت در برگزاری کارگاه آموزشی مربیان (یک ماه قبل تا زمان برگزاری کارگاه)
۸. ابلاغ آغاز به کار شش ساعته شدن کلاسها در مراکز خدمات جامع سلامت مربوطه (حداکثر دو هفته بعد از کارگاه)
۹. بررسی و تحلیل گزارشات واصله طبق برنامه زمانبندی شده و انجام مداخلات لازم در صورت نیاز
۱۰. نظارت بر حسن اجرای برنامه مطابق با دستورالعمل ها
۱۱. پیگیری و هماهنگی های لازم جهت تامین بودجه مورد نیاز
۱۲. بررسی هزینه کرد آن مطابق با دستورالعمل ها و شرح هزینه تعیین شده

۲- ساختار و شرح وظایف کمیته استانی آموزش ازدواج

ساختار و شرح وظایف جهت هماهنگی و انسجام و اجرای برنامه موثر آموزش ازدواج در سطح استانی به شرح زیر می باشد:

۲-۱. اعضای کمیته استانی آموزش های ازدواج

۱. نماینده تام الاختیار استانداری / فرمانداری
۲. معاون بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی دانشگاه / دانشکده {رئیس کمیته اجرایی}
۳. نماینده تام الاختیار نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه
۴. نماینده تام الاختیار اداره کل دادگستری
۵. نماینده تام الاختیار اداره کل بهزیستی
۶. نماینده تام الاختیار اداره کل تبلیغات اسلامی
۷. رئیس گروه بهداشت خانواده و کارشناسان باروری سالم دانشگاه / دانشکده {دبیر کمیته اجرایی}

۲-۲. شرح وظایف کمیته استانی آموزش های ازدواج به تفکیک دستگاه

۲-۱. استانداری / فرمانداری استان

۱. ایجاد هماهنگی بین بخشی در سطح استانی
۲. پیگیری و هماهنگی برای فراهم نمودن فضای فیزیکی در مناطق دچار مشکل بر اساس مکاتبات انجام شده

۲-۲. معاونت بهداشت دانشگاه / دانشکده (مجری برنامه)

۱. مدیریت برنامه آموزش هنگام ازدواج در دانشگاه / دانشکده ها
۲. اعلام اطلاعات مراکز آموزش هنگام ازدواج به تفکیک آدرس مرکز ، روزهای برگزاری کلاس های آموزشی به همکاران سایر سازمانها و ارسال رونوشت مکاتبات به کمیته کشوری برنامه
۳. اجرا و نظارت مستمر بر برنامه بین دستگاهی آموزش هنگام ازدواج و هماهنگی بین دستگاهی با سازمان بهزیستی، قوه قضاییه و سازمان تبلیغات اسلامی
۴. تشکیل کمیته استانی بین دستگاهی آموزش هنگام ازدواج با حضور نمایندگان فوق الذکر
۵. تخصیص، مدیریت و سامان دهی مربیان حوزه های اخلاق و احکام خانواده، حقوق خانواده، مشاوره و روانشناسی خانواده با همکاری نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی؛
۶. هماهنگی با کمیته اجرایی کشوری برای تایید نهایی سین برنامه، اساتید ارائه دهنده ، محتوای آموزشی کارگاه آموزشی مربیان در چهار گروه آموزشی بهداشت و سلامت، اخلاق و احکام، حقوق و روانشناسی با هماهنگی با کمیته اجرایی کشوری (۱۵ روز قبل از برگزاری کارگاه آموزشی مربیان)
۷. هماهنگی با اساتید ارائه دهنده محتوای آموزشی کارگاه آموزشی مربیان در چهار گروه آموزشی بهداشت و سلامت، اخلاق و احکام، حقوق و روانشناسی و عالی (۱۰ روز قبل از برگزاری کارگاه آموزشی مربیان)
۸. عهده داری برگزاری همه مراحل اجرایی کارگاه آموزشی مربیان شامل مکان برنامه اعم از کارگاه عمومی، کارگاه های تخصصی، پذیرایی ناهار و میان وعده ها، امکانات صوتی تصویری و ضبط برنامه ها، هماهنگی های تبلیغاتی و رسانه ای، کنترل نظم و حضور و غیاب فراگیران توسط معاونت بهداشتی

۹. همکاری با نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری دانشگاه / دانشکده در جا نمایی مربیان در مراکز جامع خدمات سلامت دانشگاه / دانشکده ها
۱۰. ارسال لوح های فشرده ضبط برنامه ها و لیست های حضور و غیاب مربیان شرکت کرده در کارگاه ، اسامی شرکت کنندگان به تفکیک حوزه فعالیت به کمیته اجرایی کشوری (حداکثر یک هفته بعد از برگزاری کارگاه آموزشی مربیان توسط همکاران معاونت بهداشت)
۱۱. معرفی مربیان جانمایی شده در مراکز خدمات جامع سلامت جهت عقد قرار داد (حداکثر ۱۵ روز بعد از برگزاری کارگاه آموزشی)
۱۲. هماهنگی در تامین و توزیع بسته های آموزشی ویژه مربیان و زوجین
۱۳. برنامه ریزی برای بازآموزی مربیان با هماهنگی دستگاه های ذیربط
۱۴. جایگزینی مربیانی که به هر دلیلی از ادامه همکاری منصرف شدند و یا تامین مواردی که کمبود نیرو وجود دارد با هماهنگی با دستگاه های همکار (بدیهی است در این موارد نیز انجام مصاحبه و احراز صلاحیت مربیان جدید، برگزاری جلسه توجیهی و ارسال لوح فشرده کارگاه آموزشی مربوطه الزامی است).
۱۵. فراهم نمودن زمینه بازدید ناظرین منتخب دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی و دیگر دستگاه ها
۱۶. اصلاح فرآیندها و سازوکارهای اجرایی برنامه مطابق با مصوبات کمیته کشوری برنامه
۱۷. ارائه گزارش مکتوب هر ۶ ماه به کمیته کشوری برنامه
۱۸. ارسال ساعات کار آموزشی مربیان به تفکیک گروه هر سه ماه برای پرداخت حق الزحمه آنها توسط معاونت بهداشت (رونوشت دفتر سلامت جمعیت خانواده و مدارس و هر یک از سازمان های تبلیغات اسلامی، معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه و بهزیستی کشور) ^۲
۱۹. نظارت بر حسن اجرای کلیه مراحل برنامه
۲۰. ارسال گزارش مطابق فرم های کمیته اجرایی کشوری

تبصره: ساعات کار مربیانی که بیش از یک درس (حداکثر دو درس) را آموزش می دهند بایستی به طور تفکیک شده نسبت به گروه آموزشی مختص هر دستگاه ابلاغ شود.

۲-۳. نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها

تأمین مربیان سه حوزه اخلاق و احکام خانواده، حقوق خانواده، مشاوره و روان شناسی خانواده با همکاری دستگاه های ذیربط

- ۱- تعیین مکان، زمان مصاحبه با مربیان معرفی شده و نیز تعیین تسهیلات مورد انتظار
- ۲- فراخوان مربیان معرفی شده برای انجام مصاحبه و جمع آوری مدارک شناسایی و علمی و تحصیلی آنها (نهایتاً یک ماه قبل از برگزاری کارگاه آموزشی مربیان)
- ۳- برگزاری جلسه مصاحبه و انتخاب مربیان برتر واجد صلاحیت با همکاری نمایندگان دستگاه های ذینفع
- ۴- استخراج نتایج مصاحبه توسط تیم مصاحبه کننده (نهایتاً سه هفته قبل از برگزاری کارگاه آموزشی مربیان)

^۲ طبق مصوبه کمیته علمی، تاکید بر این است که از مدرسین تک مبحثی استفاده شود جز در موارد ضرورت

- در صورت مراجعه مربی به مراکز بر اساس برنامه آموزشی و عدم اطلاع قبلی مرکز حداقل ۲۴ ساعت قبل مبنی بر عدم برگزاری جلسه آموزشی، پرداخت حق الزحمه به مربی صورت پذیرد

- ۵- معرفی مربیان واجد صلاحیت به حراست دانشگاه علوم پزشکی
- ۶- تهیه معرفی نامه مربیان واجد صلاحیت شرکت کننده در کارگاه با امضای معاون محترم بهداشت دانشگاه/ دانشکده و مقام متناظر سازمان مربوطه و نماینده نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری
- ۷- ارسال لیست جانمایی مربیان به معاونت بهداشتی دانشگاه/ دانشکده

۴-۲. وظایف سایر حوزه ها

۱. همکاری در اجرا و نظارت برنامه با معاونت بهداشت دانشگاه / دانشکده
۲. معرفی مربیان واجد شرایط به تعداد دو برابر مراکز آموزش به نهاد مقام معظم رهبری دانشگاه
۳. شامل اطلاعات مربی: نام و نام خانوادگی، شماره تلفن همراه، سطح و رشته های تحصیلی و نام شهرستان و نام مرکز آموزشی مربوطه برای به کارگیری مربیان
۴. معرفی نماینده تام الاختیار در سطح دانشگاه/ دانشکده جهت انجام همکاری در فرآیند مصاحبه و انتخاب مربیان معرفی شده
۵. همکاری در بازدیدهای میدانی
۶. همکاری در اجرا و نظارت در کارگاه های توجیهی آموزشی هنگام ازدواج
۷. همکاری در آموزش / بازآموزی سالانه مربیان
۸. بررسی و تحلیل گزارشات واصله طبق برنامه زمانبندی شده و انجام مداخلات لازم در صورت نیاز در برنامه مرتبط
۹. نظارت بر حسن اجرای برنامه مطابق با دستورالعمل ها

امید است با اجرای موثر برنامه های آموزش ازدواج در ارتقاء و تعالی خانواده های ایرانی سرافراز باشیم.